

Anbringelse af lave Stemmediger til Førsel af Skernaa-Vandet til Værn Sande og Haurvig Grund samt andre Foranstaltninger til Dæmning af Sandflugt og til Kultivering.

Lodsejerne ved den søndre Ende af Ringkøbing Fjord holder stadig paa Forholdene, som de var, mens Nyminde var aabent — altsaa nærmest paa den høje Vandstand, som ikke tillader deres Enge at udtørres. De mener særlig, at en høj Vintervandstand bringer et klækkeligt Klæglag fra Havet ind over Engene. At den høje Vandstand fører ikke ubetydelige Masser af Slam med sig, kan ikke betvivles; men den allerstørste Del deraf er Ferskvandsslam nærmest fra Skernaa. Dette vil kunne slutes af følgende:

I 1860 til 70 blev der paabegyndt en Marskopgrøftning i en Bugt paa den sydøstlige Side af Fanø, et Sted, som ligger særlig i Læ, og hvor Marskdannelse vilde fremkomme, hvis der overhovedet var nogen Mulighed derfor. Man tilkaldte en tysk Marskingenør, som lovede et hurtigt og smukt Resultat, naar man fortsatte Opgøftningen af Fennerne. Opgøftningen blev fortsat gennem en Del Aar; men der viste sig ingen nævneværdig Vækst i Højde af Forstranden, og de lovede første Marskplanter saa man heller intet til, hvorfor Foretagendet blev opgivet, og der er ikke siden gennem de mange Aar sket nogen mærkelig Tillanding, skønt Floden hver Dag bringer Vesterhavsvandet ind over Bugten.

Dette Eksempel viser tilstrækkelig tydeligt, at Vesterhavet saa højt oppe som ved Fanø ikke ordinært indeholder ret meget Slam, og som Følge deraf tør man nok slutte, at Havet ud for Ringkøbing heller ikke kan indeholde særlig meget Slam; men selv om det var meget slamrigt, vilde der ad Vejen Nyminde ikke komme ret meget Stof ind paa Grund af den høje Vandstand i Fjorden. Det er kun Stormfloder, der ad Nymindevejen kan bringe større Saltvandsmasser ind, og dem ønsker jo Syden ligesaa lidt som Norden.

Det, som Syden særlig ønsker, vil det kunne faa, ved at Skernaa føres langs Kysten af Hemmet og Bork til Værn Sande og derfra til Tipperne og Haurvig Grund. Hele Efteraaret og den Del af Vinteren (Tøbrudet), hvor Skernaa fører rigeligt Vand, vil der, naar Digerne ad de røde Linier Blad IV er blevet lagt, staa et samlet blankt Vand i den Del af Fjorden med Tipper og Grunde, som ligger Øst, Syd og Vest for samme røde Linier. Skernaa fører saa meget Vand, at den selv om Sommeren vil give rigeligt og nogenlunde jævnt til Fugtning af Tipperne (Middelhøjde 0,45 m) og til Oversvømmelse af Værn Sande (Middelhøjde 0,1 m) og Haurvig Grund (Middelhøjde $\div 0,3$ m).

Under stærkest Vandføring, saaledes i Tøbrud og enkelte Tider af Efteraaret, hvor Aaen kan give Vandmasser paa mindst 50 m³ i Sekundet — Rambusch angiver i sin Bog Side 17 omtrent det halve —, skal Vandbevægelsen være saaledes, at Opstemningen i Aaens Munding aldrig kan stige højere end til 0,8 m o. d. V., og at den ordinære Maksimumshøjde her maa være 0,6 m o. d. V. eller med andre Ord Fjordens tidligere almindelige Vintervandstandshøjde. Disse Forhold kan skaffes, naar Stemmediget lægges som vist paa Blad IV i en mindste Afstand fra søndre Strandbred paa 250 m, og naar det gives en Højde af kun 0,6 m o. d. V.

Med Højden 0,6 m af Vandet ved Lønborg og 0,1 m ved Værn Sande, altsaa med Middelhøjde paa den ca. 10 km lange Strækning af 0,35 m og et vandførende Areal heraf omkring 170 m², vil man raat regnet faa et Volumen pr. Sekund gennem det opstemmede af rundt 50 m³.

Skulde Vandføringen blive større, og det vil den ubetinget kunne blive, skulde der komme Isvanskeligheder eller andre Standsninger, saa maa Aaen overfor Lønborg ikke kunne stige af den Grund, hvorfor Stemmediget kun er givet en Højde af 0,6 m, se Blad IV, Snit AB, saaledes at Vandet straks ved Lønborg kan flyde over Dige-kronen med 0,2 m Højde og over den flade Digeskraaning gaa ned i Fjorden.

Som det vil ses, er Digets Krone givet 2 m Bredde og dets Skraaningers Anlæg til begge Sider af 10:1, som beklædes med Græstørv. Med den her angivne Konstruktion vil Diget mellem Lønborg og Værn Sande kunne taale et oprørt Indrevand paa sig. Jo mere Vand det beskylles af, desto hurtigere vil det vokse sammen, naar man blot er kommet over det første Aar, hvor det naturligvis maa passes meget omhyggeligt.

Med Hensyn til det Volumen, som medgaar til foranførte Stemmedige, saa er det regnet rigeligt, da Diget vil blive at føre paa en Vanddybde af 0,4 m til 0,8 m